

STAROSTI PRIJAZNA MESTA IN OBČINE

MANCHESTER: DOBRO MESTO ZA STARANJE

Starosti prijazen Manchester ima unikaten pristop. Program Starosti prijaznega Manchestra se že od leta 2003 razvija v sodelovanju z javnim sektorjem, širšo skupnostjo in z zasebnimi področnimi agencijami ter z različnimi tarčnimi raziskavami, ki so bile izvedene večinoma na univerzi v Manchestru. Starosti prijazen Manchester vodita *Odbor Starosti prijaznega Manchestra* in *Vse-mestni forum*.

Po številnih konzultacijah in revizijah dosedanjega dela so se kot izstopajoče pokazale tri prioritete, ki so prikazane v načrtu Starosti prijaznega Manchestra za obdobje do leta 2021. Glavno vlogo pri izvedbi ima omenjeni Odbor starosti prijaznega Manchestra, ki koordinira večletne zastavljene prioritete.

1 RAZVOJ STAROSTI PRIJAZNIH SOSESK V MANCHESTRU

Prvi cilj Starosti prijaznega Manchestra je razviti starosti prijazne lokalne soseske. Trenutno ima Manchester 12 uspešnih starostnikom prijaznih sosesk in projektnih skupnosti. Nekateri izmed njih so: Southway Housing in Old Moat (nastala kot starosti prijazna pilotna študija), Moston, Miles Platting, Burnage, Hulme in Moss Side. Projekt Levenshulme, Heathfield Hall in starostnikom prijazen Whalley Range so samo nekateri izmed odličnih konkretnih primerov lokalnega dela na področju starosti prijaznih mest. Še vedno obstajajo tudi krajevna območja v Manchestru, ki jih morajo izboljšati,

saj močno zaostajajo za navedenimi primeri starosti prijaznih sosesk.

V manchesterskih soseskah si želijo doseči večjo varnost sosesk, boljše informiranje starejših v soseskah in več starosti prijaznih značilnosti. Starejši ljudje v Manchestru si namreč po podatkih izvedene raziskave o potrebah občanov želijo živeti v soseskah, kjer se bodo počutili bolj varne in bodo imeli več podpore v vidu storitev za zagotavljanje osnovnih potreb. Starejši si glede na izsledke izvedene raziskave želijo, da varneje in lažje obiskujejo sosesko ter uporabljajo lokalne zmožljivosti.

Zastavljene cilje izvajajo s pomočjo manchestrskega *Starosti prijaznega soseskega okvirja*. Pri nadaljnjem razvoju zgoraj omenjenih 12 starostnikom prijaznih sosesk sodelujejo s številnimi ustanovami in organizacijami. O zastavljenih okvirjih obveščajo vlagatelje, ki delujejo lokalno, da pomagajo mestu uresničevati zastavljene cilje. Sodelujejo z manchestrsko lokalno organizacijo, ki skrbi za oskrbo starejših kot tudi z agencijami za prepoznavanje in ciljno usmerjanje športnega udejstvovanja starejših ljudi. Tako v različnih soseskah Manchestra krepijo telesno aktivnost posameznih skupin prebivalstva v srednjem in tretjem življenjskem obdobju. V skladu z njihovimi potrebami vodijo ciljne kampanje. Ponujajo posebne zdravstvene svetovalne storitve za starejše v njihovi sosesčini, predvsem s področja spolnega in čustvenega zdravja.

Pomemben partner pri razvoju starosti prijaznih sosesk so številne aktivne

skupnostne agencije t.i. *community agencies* v Manchestru. Mednje spadajo tudi *sosedske skupine za oskrbo*, ki imajo nalogo zagotoviti osnovno pomoč in podporo starejšim ljudem in njihovim oskrbovalcem.

Pomembno vlogo pri razvoju starosti prijaznih sosesk v Manchestru ima tudi strateška skupina *Bivališča v starosti prijaznem Manchestru* (Housing For Age-Friendly Manchester), ki pomaga starejšim ljudem, da bodo dlje neodvisni v svojem okolju, povečuje njihovo socialno vključenost ter jim nudi nasvete in smernice o tem. Na področju bivanja starejših sodelujejo tudi s ponudniki stanovanj, kjer ugotavljajo, kakšno je starosti prijazno bivanje v določeni soseski in v mestu. Izboljšujejo svetovanje o stanovanjskih možnostih v okviru *Stanovanjske sheme za starejše*.

Na področju transporta vzpostavljajo program *Greater Manchester* za promocijo starostnikom prijaznega prevoza in poti ter podpirajo akcijo *Odstopite sedež starejšemu*. Akcija ozavešča voznike o potrebah starostnikov. Poleg tega mesto Manchester spodbuja boljše odzivanje transporta na povpraševanje po prevozu ter krepi lokalni avtobusni promet, ki ga po zbranih podatkih v Manchestru starejši daleč najraje uporabljajo.

V Manchestru prav tako nadaljujejo z delom iz treh pilotnih študij za *Manchesterske starosti prijazne soseske*: West Wythenshawe, Gorton in Higher Blackley. Na področju starosti prijaznih sosesk sodelujejo z manchesterskim Inštitutom za skupne raziskave staranja pri razvoju in uresničevanju modela starosti prijazne vasi. Lokalna oblast v Manchestru podpira vse iniciative za izvedbo projektov na področju starosti prijaznih sosesk, še posebej

pa raziskovanje demence v skupnostnem programu, ki se odvija pod vodstvom Univerze Manchester in Univerze Salford.

V Manchestru si želijo v štirih letih doseči, da ima vsaka soseska jasne lastnosti starosti prijaznega kraja in konkretno izvedljive zastavljene cilje. Soseske v Manchestru in krajevne starosti prijazne skupnosti naj postanejo prostor, kjer bodo starejši lahko našli informacije, nasvete in podporne storitve, ki jih potrebujejo. Soseske naj bodo osnova za delovanje skupin in prostor, kjer se bodo upoštevale družbene, kulturne in fizične potrebe starejših ljudi. Tako se lahko starostnikom ponudi posebne starosti prilagojene aktivnosti ter klube in storitve, ki so naslednji cilj Starosti prijaznega Manchestra.

2 RAZVOJ STAROSTI PRIJAZNIH STORITEV

Drugi cilj Starosti prijaznega Manchestra je razvoj starostnikom prijaznih storitev. Eden od načinov, ki se zdi lokalnim oblastem v Manchestru bistven za razvoj starosti prijaznih storitev, je večje vključevanje starejših občanov. Razvili so široko paleto možnosti, prek katerih lahko starostniki predstavijo svoja stališča: odbor starostnikov, forum, lokalne mreže in delovne skupine. V občini menijo, da lahko starejši na takšen način sami prispevajo k temu, da storitve v mestu postanejo bolj prilagojene starostnikom. Manchester je zato prevzel vodilno vlogo v regiji pri vključevanju starejših v aktivnosti in storitve, ki jih občina izvaja.

V Manchestru si želijo, da vsi dokumenti, aktivnosti in storitve, ki jih izvajajo pod lokalno oblastjo, nosijo oznako *starostno preverjeno*. Takšna oznaka spreminja odnos vseh ljudi do staranja, starejši pa lahko postanejo

ključni pri ustvarjanju okolja, v katerem se kvalitetno starajo, predvsem pa pri zagotavljanju tistih storitev, ki so zanje pomembne.

V Manchesterju so izoblikovali tudi *Deklaracijo pravic starejših*, ki povzema obstoječe pravice starejših v Manchesteru in krepi vlogo starejše generacije. To pomeni, da morajo tisti, ki nudijo pomembne storitve v občini, razviti način dela, ki bo prilagojen za delo s starejšimi. Številni posamezniki, podjetja in organizacije so se že zavezali k uresničevanju Deklaracije. Z njo so določili, da morajo odločevalci pri ustvarjanju in predstavitvi kakršnikoli javnih podatkov v povezavi s starejšimi spoštovati potrebe starejših ljudi in jih primerno umestiti v poročila, raziskave in študije. Starejši ljudje morajo imeti možnost, da podelijo svoje izkušnje in stališča. Prav tako jih je v skladu z Deklaracijo treba angažirati pri posvetovanjih o javni službi glede načrtovanja in izvajanja storitev za ranljive skupine ljudi. Zastavljeno si bodo prizadevali uresničiti tudi z vključitvijo starosti prijazne prakse v letni poslovni načrt javnega sektorja mesta Manchester.

V Manchesteru menijo, da so lahko vitalni starejši ljudje tudi izvajalci storitev za starejše, ki potrebujejo pomoč. Ko zdravi starostniki nudijo storitve pomoči potrebnim starejšim, se tudi na takšen način prispeva k temu, da so storitve v Manchesteru bolj starosti prijazne. V Manchesteru zato sodelujejo z *Odborom za krepitev dela in sposobnosti* (Work and Skills Team) za ozaveščanje o prednostih starejših delavcev. Tako spodbujajo delodajalce, da spremenijo svoje pristope k zaposlovanju in ohranjanju dela vitalnih starejših. Želijo si dvigniti raven gospodarske udeležbe ljudi, ki so stari nad 50 let, in zmanjšati število starejših delavcev, ki so diskriminirani in manj

zaposljivi zaradi poslabšanja zdravja. Mesto Manchester nudi tudi svetovanje za svoje občane o načrtovanju smiselne upokojitve starejših zlasti z načrtovanjem življenja po upokojitvi; pri tem se osredotoča na nepri-vilegirane skupine, ki se bodo upokojile.

3 PROMOCIJA ENAKOSTI OBČANOV NE GLEDE NA STAROST V MANCHESTRU

Tretji cilj Starosti prijaznega Manchesterja je promocija enakosti občanov ne glede na starost. V Manchesteru obstajajo različni izzivi pri zagotavljanju enakosti starejših, ki se jih mesto trudi uresničiti. Po podatkih izvedene raziskave o potrebah občanov v mestu Manchester ugotavljajo, da ljudje pogosto vnaprej ocenjujejo človekovo sposobnost in ambicioznost ter ju vrednotijo glede na starost. Diskriminacija starejših je tako velika ovira za aktivno staranje. Po navedbah občanov starejši v Manchesteru velikokrat občutijo »stereotipiziranje starejših, negativne vrednostne sodbe o starosti in staranju, staromrznost, predsodke in občutek, da je starost sama po sebi lahko razlog za diskriminacijo«.

Staromrznostu se v občini še posebej posvečajo, predvsem z raziskovanjem njegovih pojavnih oblik. Poročajo, da se pojavljajo številne oblike staromrznosti. Lokalni mediji starejše pogosto prikazujejo kot slabotne ali popolnoma odvisne od drugih, diskriminatorne prakse se pojavljajo tudi v zdravstvenem varstvu ali na področju institucionalne politike (npr. prisilne upokojitve v določeni starosti) ter krepijo diskriminatorno podobo starejših iz medijev.

Glede na podatke izvedene raziskave o potrebah občanov v mestu Manchester ima negativen odnos do staranja pomembne

posledice na starejše občane, predvsem na njihovo fizično in duševno zdravje. Starejši ljudje, ki menijo, da so breme, dojemajo svoje življenje kot manj dragoceno in so bolj so ogroženi za depresijo in socialno izolacijo. Izpostavljenost takšnemu odnosu prinaša tveganje, da starejši ponotranjijo negativne podobe o sebi in se začnejo vesti v skladu z njimi.

Center za boljše staranje v Manchestru je izvedel tudi lastno raziskavo, ki se ukvarja z rabo diskriminatornega jezika v povezavi s starejšimi. Ugotovili so, da se v slabšalnem kontekstu prepogosto uporablja naslednje besede: star, slaboten, odvisen, razočaran, breme, brezupen, osamljen, zanemarjen, žalosten, ranljiv, potr, boječ, zaskrbljen, žrtev, oslabiljen, občutljiv, senilen, nesposoben, zagrenjen, zguban, nemočen, zahteven, sebičen, trmast, izoliran, zapuščen, nesrečen. To so primeri besed, ki jih v Manchestru želijo izkoreniniti iz uporabe v slabšalnem kontekstu. Lokalne oblasti pa bodo iniciativo podprle in določile konkretne podporne akcije.

Glede promocije enakosti starejših želijo lokalne oblasti v Manchestru doseči pozitiven odnos občanov do staranja nasploh. Želijo, da ljudje, storitve in partnerji prepoznajo možnost, da lahko spremenijo jezik in prisposodbe, ki jih uporabljajo pri pogovoru o starejših ljudeh in z njimi. V Manchestru si želijo, da bi bolje prepoznavali pomen starejših ljudi in jim dali primerno veljavo. Želijo dati priznanje starejšim v lokalnih skupnostih. Zastavljene cilje načrtujejo doseči s kampanjami za večanje ozaveščenosti o enakopravnosti ljudi. S kampanjami bi radi dosegli, da se v Manchestru bolje zavedajo opisane problematike in povečajo prizadevanja

javnosti za izkoreninjenje staromrzništva. V mestu bodo organizirali nove akcije, ki spodbujajo pozitivno vlogo in prispevek starejših ter s temi vsebinami razširili letni festival staranja. V sodelovanju z mestnim svetom in odborom za krepitev dela in sposobnosti bodo promovirali pozitivno podobo starejših delavcev, da se lažje prepozna edinstven nabor spretnosti, izkušenj in znanj, ki jih lahko prispevajo na delovnem mestu.

4 METODIKA IZVEDBE ZASTAVLJENIH CILJEV STAROSTI PRIJAZNEGA MANCHESTRA

V Manchestru bodo sledili zagonu zastavljenih prioritet ter pripravili podroben načrt izvajanja. Ta izvedbeni načrt bo določil glavne odgovornosti, časovni razpored ter načine, kako bodo merili in poročali o napredku ter se povezovali z drugimi področnimi načrti mesta.

Skupaj s *Centrom za boljše staranje* bodo razvili kazalnike za spremljanje napredka na dve leti po navedenih ukrepih in programskih vizijah za vsako od treh prednostnih nalog. Nadaljevali bodo z zbiranjem informacij o starejših, ki živijo in delajo v mestu, in to usklajevali s podatki iz njihove raziskave prebivalcev Manchestera. Ključni podatki o zdravju in počutju starejših v Manchestru se bodo še naprej zbirali in obdelovali kot del t.i. »Skupne ocene strateških potreb v Manchestru«. Istočasno bo potekalo posvetovanje s ključnimi deležniki v Manchestru.

Vir:

https://secure.manchester.gov.uk/info/200091/older_people/7116/our_age-friendly_work/3

Ana Gorenc Vujović